

Kaare Norges terapi: Har kastet sig over malerkunsten Side 20-21

AAU i København skal bestå

Aalborg Universitets rektor ser frem til at snakke fremtid med den nye undervisningsminister. Side 16

På sporet af europæere

Unge fra en række lande i Europa vagabonderer de næste uger i Nordjylland for at finde egen og fælles identitet. Side 4-5

Overlæge: Skan alle 80-årige

LÅRBENSBRUD: Alderdom er den væsentligste årsag til knogleskørhed

Af Mogens Møller
mogens.moeller@nordjyske.dk

AALBORG: Mange gamle mennesker kan få et længere og bedre liv og samfundet spare penge, hvis alle over 80 år bliver tilbudt skanninger for knogleskørhed.

Det vurderer Stig Andersen, der er forskningsansvarlig overlæge ved Geriatrik Afdeling på Aalborg Universitetshospital.

- Der har været rigtig stor fokus på, at kvinder omkring overgangsalderen skulle blive skannet for knogleskørhed. Det er såmænd udmærket, men det er jo ikke dem, der oftest brækker hoften og får invaliderende sammenfald i ryggen, siger han.

Aalborg Universitetshospitals osteoporoseafdeling har gennem nogle år holdt øje med, hvem der bliver henvist til skanning, og langt de fleste er kvinder i overgangsalderen.

- Rent faktisk er den aller vigtigste risikofaktor alderen. Langt den største del af de alvorlige følger af knogleskørhed oplever vi hos folk, der har rundet 80 år.

- Hovedparten er meget plejekrævende efter et lårbensbrud, som er det, der typisk sker. Nogle dør ganske enkelt i løbet af kort tid, påpeger Stig Andersen.

Ifølge Stig Andersen vil halvdelen af de gamle mennesker, som brækker lårbenet, sandsynligvis kunne undgå det, hvis deres knogleskørhed blev opdaget, og de fik forebyggende medicin.

Side 14-15

Foto: Nicolas Cho Meier

Fra Ecuador til Limfjordens friske vande

Side 8-11

Havenydelser

Krydderurter

Vælg imellem Persille, Timian, Rosmarin, Bronzefennikel, Isop, Basilikum, Mynte, Løvtikke og mange flere

Små - 3 stk. | Store - 2 stk.

90,- | 120,-

Driller myrerne? Kom ud og få det rigtige imod dem...

Indkildevej 17 - Gug
9210 Aalborg SØ
9814 0858

Hverdage 9.00-17.30
Lørdag 10.00-16.00
Søndag 10.00-16.00

Vi udfordrer prisen på din bilforsikring - hvis du tør!

Ring 96 98 18 00
himmerland-forsikring.dk

tæt på og ligetil
himmerland
forsikring

NORDJYSKE WEEK END

LØRDAG 1. AUGUST 2015

MENNESKET
Marit Benthe Norheim
Billedkunstner

FAMILIERÅD Dig og mig og vi to
VIN Værd at smage på fra Tyrkiet
WEEKENDMENU Sommer med sild
GAFLEN Her får du meget for pengene

Når farvandet er nyt

- At sejle ud på åbent hav kan virke skræmmende.
- Her i sommer har fem kvinder fortalt om at ændre kurs i deres liv.
- Rejsedirektør Karin Gert Nielsen blev gift meget sent.
- Strikdesigner Lærke Bagger føler sig som en 75-årig.
- Robotforsker Elizabeth Jochum er træt af kønnede robotter.
- Biskop Marianne Christiansen er en af kirkens få kvindelige ledere.
- Og i dag afslutter kunstner Benthe Norheim ved at fortælle om Europas største kunstværk om kvinder og deres liv, mænd, minder og børn.

Først nu er det til at forstå

Af Charlotte Rørth og Hans Ravn (foto)
charlotte.roerth@nordjyske.dk

Når man arbejder med kunst, er det andre regler, der gælder. Det kan ikke være anderledes. Kunst handler netop om at gøre noget, der ikke er gjort før. Det er derfor, den kan provokere.

Er kvinder ikke mennesker, kan jeg tænke, når en avis uden blusel lader en anmelder kalde min kunst "tissekonekunst". (Information om Exile-udstillingen i Silkeborg 2009, red.). Men jeg har ikke oplevet mange af den slags fordomme, heller ikke hos publikum. De fleste kan sagtens se det spændende og vigtige i, at nogle kunstnere ser verden gennem en kvindes øjne. Det bliver kunstværker jo ikke mindre almenmenneskelige af.

De tre både, jeg er i gang med, er 12 meter lange og skal sejle rundt på Europas kanaler, i danske fjorde og langs den jyske østkyst.

Det meste af min kunst de senere år er mobil og hø-

rer til ude i det offentlige rum. Kunst skal derud, hvor mennesker ikke forventer at møde den. Derude efterlader den noget af det usandsynlige inde i dem. Og det viser sig, at der faktisk er meget kunst, der rører rigtig mange. Kunst er ikke kun for de få.

Vi har alle et rum til det ubegribelige. Det eksisterer ikke kun inde på et museum, hvor vi betaler for at komme ind. Eller i en kirke, der også føles, som om den kun er for indviede. Det skader os som mennesker, at vi segregerer så massivt. Vi bliver mindre tolerante af at dele hinanden ind i grupper hele tiden. Står man og kigger op på en stor skulptur, man ikke forstår, ved siden af nogle helt andre mennesker, man ikke plejer at tale med, kommer der nogle helt andre samtaler.

Jeg boede i Indien, fra jeg var to til seks år. Der er det ubegribelige, det åndelige en naturlig del af hverdagen. Her i vores del af verden har vi en helt anden, rationel tilgang til tilværelsen. Alt skal kunne betale sig, være praktisk, forståeligt.

En nat i 2008 drømte jeg om at sejle med en stor skulptur. Jeg var frustreret i de dage, fordi det var svært at få lov at køre med mine campingkvinder (campingvogne dækket af betonskulpturer af kvinder, red.). Til slut fik vi lov, hvis vi fjernede affjedringen. Så kunne de være ikke-registreringspligtige påhængsredskaber. Ligesom plove og harver. Vi skulle også huske at hænge en advarselstrekant på. Ha, ha. Da jeg fortalte Claus om drømmen, sagde han, at betonbåde var en gammel kunst, fra 1840'erne, og han trak vores gamle skolekort over Europa ned og pegede. Du kan sejle helt til Marseille, sagde han. Så gik jeg i gang.

Der er 120 frivillige med, når en båd skal støbes. Det tager fire dage. Den sidste båd støbes i september.

Mere end halvdelen af de frivillige er mænd. Så står jeg der og nørdler dem om betonblandinger. Jeg arbejder meget sammen med mænd, og min kunst er på en måde ret maskulin. Jeg arbejder stort. Og i beton. Det er meget fysisk.

Hun er født i Norge, bor i Danmark, har levet som voksen i London, som barn i Indien og som kunster mentalt sejlet kloden rundt. Nu har Marit Benthe Norheim kastet anker indeni og sender i stedet tre betonbåde på langfart

Jeg er himmelsk taknemmelig for alle de frivillige, der kommer her. Nogle af dem har været med i alle de syv år, vi har arbejdet med bådene. De gør mit projekt meget større. De griber min drøm og forstørrer den. Gør den virkelig. Og de bringer håb med sig. Hver gang jeg har været ved at segne, fordi vi har manglet penge, har jeg tænkt på støbefesterne og alle dem, som tror på visionen, og som giver af deres tid for at medvirke til at gennemføre den. Timerne sammen med dem er det hele værd.

Vi har alle været inde i en kvinde engang. Vi har alle været helt tæt på vores mor. Inde i hende er vi skabt. Det kan vi ikke løbe fra. Derfor betyder kvinden og hendes krop noget særligt for os.

De tre både symboliserer tre stadier i livet.

Den unge kvinde ligger på siden med hoften i en svungen bue opad. Det skib er ladet med længsel. Hun har en skattekiste indeni pyntet med ægte perler og prismer, som folk kan lægge breve i. Måske digte om deres drømme? Kisten skal aldrig åbnes. Der vil

også være spejle i, så man kan gå og kigge på sig selv, som de unge gør.

Den gravide kvinde ligger på ryggen med sin store mave. Det skib er ladet med liv. Børn og unge fra de lande, vi kommer til, skal modellere selvportrætter i keramik. De skal snart i gang.

Den aldrende kvinde ligger på maven med en flok af galionsfigurer på ryggen. Det skib er ladet med minder. Galionsfigurerne er kvinder over 70 år fra mange lande, der har rejst, og som interviewes, så jeg kan skabe en skulptur med deres liv. Det er jeg i gang med nu.

Jeg er med i noget, jeg ikke har kunnet begribe størrelsen af. Før nu. Det er først nu, det er til at forstå. Nu er jeg gammel nok til at se sammenhængene i mit liv. Det er ligesom at se på et puslespil ovenfra.

Det var først i arbejdet med galionsfigurerne, at det gik op for mig, hvad jeg holder på med.

Det handler om at give erfaringer videre og gøre hinanden klogere på verden. Som en af de unge frivillige sagde til mig en dag: Alle ønsker at være unge, men vi unge har altså brug for, at I andre er jeres alder. Men først nu passer min egen alder, min egen historie med min kunst. Jeg og min kunst er blevet samtidige. Det kom næsten som en åbenbaring for mig.

Min mor er en af galionsfigurerne. Hun har en stor barm, vi tre døtre står i læ under sammen med vores børn.

Min mor har et stærkt forhold til livets cyklus. Hun er 81 år og tæt knyttet til nogle, som ikke er her. Hendes mor døde i barsels seng, så hun er vokset op alene med sin far i Telemarken. Hendes storebror druknede som ung. Han var gift og havde fem børn. Han var landmand, men måtte tage på havet indimellem for at tjene penge. Min mor voksede op med mindet om sin mor, som hendes far holdt i live. Han giftede sig aldrig igen.

fortsættes næste side ...

Når farvandet er nyt

- Jeg er med i noget, jeg ikke har kunnet begribe størrelsen af. Før nu.

- Det er ligesom at se på et puslespil ovenfra.

- Nu er jeg gammel nok til at se sammenhængene i mit liv...

Min mormor malede møbler med traditionelle motiver. Deres hjem var fyldt med dem. På den måde kom ting og kunst til at betyde meget for familien. Min mor blev maler som voksen. Alle vi tre døtre er kunstnere. Vi blev altid opfordret til at udtrykke os.

En dag for få år siden gik jeg i Damaskus og blev pludselig overvældet af nogle dufte, der gjorde mig så tryk og tilpas, at jeg slappede helt af. Det var nok dufte som dem i Teheran, hvor vi boede, til jeg var to år. Minder kan vækkes voldsomt stærkt af kroppens sanser, uden at vi kan styre dem med bevidstheden. Det kan kunst også gøre.

Da vi flyttede hjem til Norge fra Indien, fordi jeg skulle i skole, flyttede min morfar ind hos os. Han bad bordbøn, men var ikke strengt pietistisk, som mange nordmænd ellers var på den tid. Han var med i en kreds af troende, der ofte holdt møder på hans gård, så min mor er vokset op i det miljø. Hun siger, at hvis der er en Gud, er han stor nok til at rumme os alle. Hun sang for os som børn:

*Noen barn er finske, noen fra Sudan
Noen barn er norske og noen fra Japan*

*Ja det finnes barn i hvert et land og rike
Meget er forskjellig, men inni er de like*

(populær norsk børnesang af forfatter Jo Tenfjord og komponist Johan Øfsen, udgivet 1960, red.)

At jeg så Jesus og Maria i skyggerne oppe på månen, var noget, jeg selv oplevede.

Min far var ikke religiøs, men kom godt ud af det med sin svigerfar. Min farfar var lastbilchauffør. Far var første barn med uddannelse. Han blev ingeniør og begyndte med at genopbygge Tyskland efter krigen, derefter Libyen, Iran, der da hed Persien, og Indien. Det handlede om at gøre det muligt for alle at komme frem. Han ville konstruere. Det er fra ham, jeg har det gén. Han hjælper også med beregninger. Jeg ser nu, at jeg blander min mor og far i det, jeg gør.

Jeg er lei av din lammenatur, sagde min far til min mor i 1970'erne. Hun havde indtil da bare gjort som andre kvinder i den alder og rettet sig efter sin mand. Det var godt sagt af ham. Han har også altid ønsket, at vi tre døtre uddannede os. Men nok ikke lige til kunstnere alle tre ... Min mor svarede ham, at

så skulle han nok få løve fremover. De er stadig gift. Et temperamentsfyldt og lidenskabeligt ægteskab. Vi tre har aldrig været i tvivl om, at de elsker hinanden.

Måske er det trygheden i al den kærlighed hjemme, der har givet mig mod?

Da jeg var barn, gik jeg tit med en følelse af, at jeg vidste, hvad alt var. Jeg vidste godt, at der var meget, jeg ikke sådan havde lært, men jeg var meget sikker på, at jeg vidste, hvad der var vigtigt. Og rigtigt. Jeg kunne digte historier, jeg fik mig selv til at tro på. For eksempel at kvinderne i Indien havde huller i ørerne, der var så store, at de kunne tørre dem ved at føre et håndklæde igennem. Jeg troede, alt var muligt.

Da jeg som 18-årig sagde, at jeg ikke ville have kørekort, fordi biler forurener, sagde min far, at så ville jeg for altid være afhængig af en mand. Så tog jeg kørekort.

Geografi er en forunderlig ting.

Jeg er norsk. Måske.

Vand

Mange af mine skulpturer har med vand at gøre. Jeg har et helt særligt forhold til galionsfiguren som et stærkt beskyttelsessymbol.

Min mormor døde, da hun fødte min mor. Da min mor var teenager, druknede hendes eneste bror som ung far til fem, da han var ude at fiske. Så vi har et barsk forhold til vand.

Jeg sejler heller ikke selv, men jeg er tæt knyttet til færger. De har været min livlinje hjem til Norge både fra England og Danmark. Men i forbindelse med Life-Boats skal jeg nok tage et gastekursus.

Vandets mytologi optager mig også meget. De væsener, der lever i det. Det ligger til familien. Min datter, Tonje, begyndte at kalde sig selv havfrue, da hun var barn, og gør det stadig som komponist.

Det er ikke sært, at jeg har skabt Life-Boats.

Marit Benthe Norheim

- Billedhugger.
- Undfanget i Teheran, født 29. maj 1960 i Norge.
- Datter af Meta, født Lønnegraff, billedkunstner, 81 år, og Palmer Norheim, ingeniør, 84 år.
- Storesøster til Turid Ulda, skulptør, Bergen, og Gota Norheim, billedkunstner, Porsgrunn.
- Gift med Claus Ørntoft, billedhugger.
- De er bosat ved Mygdal.
- Datteren Tonje, 27 år, er komponist og bor i København.
- Lillesøster Sigrid, 18 år, går på HF, musik og teater, i Aalborg.
- Boede i Iran og dernæst Indien.
- Familien flyttede hjem, da hun skulle i skole.
- 1980-1984: Vestlandets Kunstakademi, Bergen, og rejser i Italien.
- 1984-1987: Master of Arts, Royal Academy of Art, London.
- 1987-1995: Undervisning samme sted og Central/St. Martin School of Art.
- Siden har hun haft udstillinger i flere lande og skabt en lang række store skulpturer i det offentlige rum.
- Har værker på blandt andet Museet for Samtidskunst og Nasjonalgalleriet, Norge, Ny Carlsbergfondet i Danmark.
- Permanente udsmykninger i Danmark, Norge, Grønland, Island og Storbritannien.
- Blandt andet kendt for:
 - 1996: Skien, Norge, "Damer i blæst", fem seks meter høje kvinder i beton.
 - 2000: Oslo, Wick, London, Salisbury, Sæby, 16 "Rullende engle" i samarbejde med blandt andre komponist Geir Johnson.
 - 2001: Sæby, den syv meter høje "Fruen fra havet".
 - 2008: "Campingkvinner", fem campingvogne med kvindeskulpturer, skabt til Europæisk Kulturhovedstad Stavanger, siden på turné i 2008 i Skandinavien. Også med musik af Geir Johnson.
 - 2009: "Konebåd", EXILE-udstilling, Silkeborg Bad - og i år en del af Kunst ved Kanalen i Løgstør.
 - 2012: "Søjlefolk" ved Tjørring Skole.
 - 2013: "Kildekonens grotte", installation i samarbejde med datteren, komponist Tonje Terese, Søndermarken, København.
 - 2008-2016: "Life-Boats", tre 12 meter lange betonbåde, i samarbejde med blandt andre over 100 frivillige. De tre både skal søsættes i Aarhus i 2016 og rejse i Norden og Europa i 2016 og 2017 som ambassadører for Europæisk Kulturhovedstad.
- www.rethink2017.dk
www.norheim.dk
www.life-boats.com

- Kunst skal derud, hvor mennesker ikke forventer at møde den. Derude efterlader den noget af det usandsynlige inde i dem, siger Benthe Norheim, her ombord i et af sine tre skibe.

- Det er først nu, det er til at forstå.

Det er her sammen med Claus (Ørntoft, red.) i Vendsyssel, jeg har boet længst. Jeg boede i mange år i England og kaldte mig norsk. Da jeg flyttede til Danmark, kaldte jeg mig også norsk. Jeg snakker stadig norsk. Men jeg synes ikke længere, det er afgørende, om jeg er norsk. Det er nyt for mig. De nationale grænser har mistet deres betydning, i takt med at jeg er blevet ældre og mere vidende, fordi jeg har mødt så mange mennesker. Da jeg skulle finde de meget forskellige ældre kvinder fra verden over til den sidste båd, besluttede jeg, at de alle skulle have sejlet i mange farvande. De skulle have prøvet at leve i flere kulturer. Og de er så kloge. De ved, at mennesker er mennesker, og at vi har et fællesskab på tværs af alle nationaliteter. Indeni er vi alle mennesker. Ligesom i børnesangen.

Nu har jeg det sådan, at vi skal se på en nationalstat, som vi ser på vores familie. Det er en enhed, der gør os trygge, og som vi kender godt, men det er først en varm og god familie, hvis den kan tage imod andre, hvis den kan hjælpe alle i familien til at være generøse. ■